

Колісник В. Ю.,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

СТАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПРОГРАМІСТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуто деякі складові психологічної готовності майбутніх інженерів-програмістів до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. Досліджуються інтерес і бажання студентів.

Ключові слова: пізнавальний інтерес, бажання, психологічна готовність.

В статье рассмотрены некоторые составляющие психологической подготовки будущих инженеров-программистов к изучению иностранного языка профессиональной направленности. Исследуются интерес и желание студентов.

Ключевые слова: познавательный интерес, желание, психологическая подготовка.

The article deals with some constituents of future computing engineers' psychological readiness for learning a foreign language for specific purposes. Students' interest and desire are investigated.

Key words: cognitive interest, desire, psychological readiness.

Проблемою дослідження є визначення психологічної готовності майбутніх інженерів-програмістів до вивчення англійської мови.

Актуальність теми полягає у необхідності аналізу факторів вивчення іноземної мови для покращення змісту занять при використанні особистісно орієнтованого навчання на основі технології різнорівневого підходу.

Науковим завданням є встановлення актуальності вивчення англійської мови за професійним спрямуванням.

Мета статті – з'ясувати відсоткове співвідношення прояву різних складових психологічної готовності студентів напряму підготовки "Комп'ютерні науки".

Завдання роботи включають наступне:

1. визначити наявність інтересу, бажання і рівень зацікавлення студентів напряму підготовки "Комп'ютерні науки" до вивчення англійської мови;

2. порівняти інтерес і бажання студентів до вивчення іноземної мови;

3. встановити рівень актуальності вивчення англійської мови за професійним спрямуванням.

Цією проблемою займалися відомі вчені: Н. Є. Мойсеюк, Л. Д. Павлова, А. А. Плігін, І. С. Якиманська, С. І. Подмазін та інші.

Психологічний стан людей – вихідне положення будь-якої їхньої діяльності. Саме тому спочатку слід встановити психологічну готовність студентів галузі знань "Комп'ютерні науки" до навчання іноземної мови, а потім проводити наше дослідження, котре полягає у запровадженні особистісно орієнтованого навчання на основі різнорівневого підходу. Опитування проводилось у 2011 році серед студентів галузі знань "Комп'ютерні науки" першого і другого курсів, яких було розділено на експериментальну групу (ЕГ) й контрольну групу (КГ).

Найбільш ефективною й результативною є діяльність, що здійснюється на основі інтересу до неї. Тому припускаємо, що результати навчання іноземної мови можуть бути значно вищі в разі існування пізнавального інтересу у студентів. Результати їхнього анкетування, представлені в таблиці 1, підтверджують цю думку.

Таблиця 1
Наявність інтересу до вивчення іноземної мови

Спеціальність, курс	Відповіді (%)					
	ЕГ			КГ		
	Так	Ні	Не знаю	Так	Ні	Не знаю
Комп'ютерні науки I	95	2,5	2,5	-	-	-
Комп'ютерні науки II	77	0	23	90	7	3
Середній показник	86	1	13	90	7	3

Отже, переважна більшість опитаних (86 % в ЕГ і 90 % у КГ) виявляє інтерес до вивчення іноземної мови. Це має позитивні наслідки, адже цікавість породжує старанну роботу, а здобуті знання спонукають до подальшої цікавості.

Педагог О. О. Першукова слушно зазначає, що інтегроване навчання змісту та форми або імерсійне навчання вважають найперспективнішим підходом до навчання у країнах ЄС. Коефіцієнт корисної дії при цьому значно вищий, ніж за навчання простої іноземної мови [2, с. 101], адже відбувається поєднання професійних знань із мовними.

Отримані дані означають, що інтерес до вивчення англійської мови не розподіляється однаково у різних групах. Лише незначна частина студентів (1 % в ЕГ і 3,5 % у КГ) відповіла негативно, що свідчить про високий рівень свідомості стосовно професійних переваг при працевлаштуванні. Проте деяка кількість респондентів не визначилась зі своїми вподобаннями, що дещо обнадіює викладачів. Саме від їхньої майстерності та підходу залежить, у який бік схиляться студенти.

Причин такої ситуації може бути безліч. Певною мірою інтерес до вивчення іноземної мови зумовлюється станом навченості володіння мовою студентами на момент анкетування. Важливими факторами є як недостатній рівень спрямованості на навчання у вищому навчальному закладі, на професію, на спеціальність, так і занадто

високий її рівень. Це іноді призводить до небажання витратити час на вивчення дисципліни, що не має прямого стосунку до їхньої спеціальності. Окремо слід назвати відсутність або недостатність мотивації навчання взагалі чи вивчення англійської мови зокрема. У педагогічній практиці пізнавальний інтерес часто розглядають лише як зовнішній стимул до навчання, як ефективний інструмент викладача, що дозволяє зробити процес навчання привабливим. Звідси передбачаємо, що інтерес до вивчення іноземної мови багато в чому залежить від особистості того, хто навчає, та його педагогічної майстерності.

Дані анкетування дозволяють нам визначити цілі викладача, досягнення яких зумовить результативність та ефективність навчання студентів англійської мови за професійним спрямуванням.

Мета викладача:

- підтримувати інтерес зацікавленої більшості різноманітними способами;
- заохочувати студентів, що виявили сумнів стосовно цієї діяльності та проводити подальшу роботу для спонукання інтересу в незацікавлених;
- із-поміж навчальних засобів варто використовувати такі: давати посилені завдання, поєднувати прості й складні вправи, застосовувати завдання на кмітливість і творчість, стимулювати ініціативу, розкривати красу іноземної мови, вводити в хід заняття незвичні форми роботи, як от нетрадиційні форми, запропоновані дослідницею К. В. Шаманською: уроки-змагання, лінгвістичні бої, рольові ігри [3, с. 135].

Хоча пізнавальний інтерес характеризується об'єктивними умовами появи і формування, він є внутрішнім своєрідним процесом самої особистості, що торкається найбільш значущих її сторін (воля, інтелект, почуття), на чому акцентує увагу Г. І. Щукіна [4].

Не менш значущим для нашого дослідження є визначення рівня зацікавлення щодо вивчення іноземної мови. Отримані дані подано у таблиці 2.

Таблиця 2
Рівень зацікавлення іноземною мовою

Спеціальність, курс	Відповіді (%)			
	Низький	Достатній	Високий	Не вказано
	Експериментальна група			
Комп'ютерні науки I	10	77	13	0
Комп'ютерні науки II	8	76	8	8
У середньому	9	76,5	10,5	4
	Контрольна група			
Комп'ютерні науки II	10	60	30	0

З огляду на одержані результати стверджуємо, що переважна більшість представників обох курсів (87 % в ЕГ та 90 % в КГ) дуже зацікавлена зазначеним предметом і визначає свій рівень як “достатній” або “високий”. Це сприятиме впровадженню згаданої раніше педагогічної технології – різнорівневого підходу до навчання іноземної мови.

Одним із компонентів розвитку вольового процесу, переживання людиною своїх актуальних потреб є бажання, що характеризується усвідомленим уявленням про прагнення щось здійснити [1, с. 35].

Проблема бажання тісно пов'язана з проблемою інтересу. Після появи бажання щось зробити та прагнення цього досягти, людина одразу активізує свої дії. У процесі правильно організованої діяльності в особи неодмінно з'являється інтерес до роботи. В разі її успішності поглиблюється бажання, що, своєю чергою, підвищує й інтерес. Схематично позначимо ці компоненти нижче.

Бажання $\hat{U}$ пізнавальний інтерес

Бажання $\Leftrightarrow$ Пізнавальний інтерес

Рис. 1 Взаємозв'язок бажання й пізнавального інтересу

Результати аналізу проведеного анкетування стосовно наявності бажання до вивчення англійської мови подані у таблиці 3.

Таблиця 3
Бажання до вивчення іноземної мови

Спеціальність, курс	Відповіді (%)					
	Експериментальна група			Контрольна група		
	Так	Ні	Не знаю	Так	Ні	Не знаю
Комп'ютерні науки I	92	2,5	5	-	-	-
Комп'ютерні науки II	85	0	15	90	3	7
Середній показник	89	1	10	90	3	7

Бажання до вивчення мови виявила переважна більшість студентів (89 % в ЕГ та 85,5 % у КГ). Це свідчить, що навіть незацікавлені особи розуміють важливість та необхідність знань бодай однієї іноземної мови. Вони прагнуть вивчати, сподіваючись, що ситуація з власним бажанням може змінитися. Саме з цього боку викладачу слід особливо ретельно підходити до організації занять.

Вартим уваги є порівняння отриманих даних щодо наявності у студентів інтересу й бажання до вивчення іноземної мови. Дані розміщено у таблиці 4.

Таблиця 4
Порівняння інтересу й бажання студентів до вивчення іноземної мови

Запитання	Відповіді (%)					
	Експериментальна група			Контрольна група		
	Так	Ні	Не знаю	Так	Ні	Не знаю
Інтерес	87,5	2,5	10	77	5	18
Бажання	93	1	6	85,5	6,5	8

Ми бачимо, що кількість охочих вивчати англійську мову дещо більша за кількість тих, хто має інтерес до цього процесу. Хоча відмінність досить незначна, однак вона спонукає до роздумів про недостатнє задоволення студентських інтересів.

Зрозуміло, що така ситуація зумовлює необхідність досягнення викладачем певних цілей.

Формулюємо мету викладача:

– поряд із номінальною професійною лексикою і визначеннями необхідно застосовувати цікаві факти з цієї галузі знань, які розширюють світогляд і допомагають зацікавитись спочатку інформацією, а потім англійською мовою як засобом її отримання;

– давати можливість тим, хто навчається, продемонструвати свої професійні якості, спонукаючи до пояснення певних понять із їхнього професійного вжитку. Це значно підвищує самооцінку студентів і певною мірою прирівнює професійні можливості у різних галузях системи викладач – студент.

Звичайно, кожна людина має свої вподобання, тому відсутність бажання вивчати якийсь предмет – цілком нормальне явище. Крім того, вивчення іноземної мови базується на знаннях рідної. Але завдання викладача – якщо не викликати бажання, то хоча б допомогти усвідомити необхідність знань англійської мови принаймні на мінімальному рівні.

Після опрацювання здобутих результатів констатувального експерименту робимо низку висновків стосовно рівня психологічної готовності майбутніх інженерів-програмістів.

1. Психологічна готовність майбутніх інженерів-програмістів проявлена досить чітко. Вони не лише готові до вивчення англійської мови, але й висловлюють найрізноманітніші мотиви цієї діяльності. Зрілість думок приводить опитаних до розуміння необхідності володіти іноземними мовами для здійснення подальшої професійної діяльності або використання в різних життєвих ситуаціях. Зазначені відповіді вивчення мови “для знань” та “ерудиції” свідчать про високу пізнавальну активність учасників експерименту.

2. Після проведення анкетування, стверджуємо, що на думку опитаних “Англійська мова за професійним спрямуванням” є актуальним предметом у наш час. У межах дослідження психологічної готовності з’ясувались інтерес, бажання та мотивація студентів до вивчення іноземної мови. Переважна більшість виявила інтерес (86 % в ЕГ і 77 % у КГ). Рівень зацікавлення англійською мовою студенти напряму підготовки “Комп’ютерні науки” визначили на рівні 76,5 % в ЕГ і 60 % у КГ – достатній і 10,5 % в ЕГ і 30 % у КГ – високий. Встановлено бажання учасників на рівні 89 % в ЕГ і 85,5 % у КГ.

3. Ми назвали деякі причини відсутності пізнавального інтересу, серед яких: стан навченості володіння мовою на момент анкетування, недостатність навчальної спрямованості та інші. До кожного аспекту перевірки запропоновано рекомендації щодо подальшої діяльності викладачів при навчанні опитаних студентів іноземної мови за професійним спрямуванням. Так, через більшу кількість охочих вивчати англійську мову порівняно із зацікавленими, варто застосовувати цікаві факти з їхньої галузі знань, спонукати студентів до вияву професійних знань і т.п.

Література:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К. : Либідь, 1997. – 374с.
2. Першукова О. О. Модернізація навчання іноземних мов у Європейському освітньому просторі / О. О. Першукова // Порівняльно-педагогічні студії : Науково-педагогічний журнал. – № 1 липень-вересень 2009. – С. 93 – 104.
3. Шаманська К. В. Шляхи формування пізнавального інтересу школярів до вивчення іноземних мов / К. В. Шаманська : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Перший крок науку”. – Т. 3. – Луганськ : Поліграфресурс, 2010. – С. 133 – 136.
4. Щукина Г. И. Проблема познавательного интереса в педагогике. – М. : Педагогика, 1971. – С. 22-33.